

Neumark

(Stare Czarnowo)

**Volksbund Deutsche
Kriegsgräberfürsorge e. V.**

**Versöhnung über den Gräbern
Arbeit für den Frieden**

**Deutsche Kriegsgräberstätte
Niemiecki cmentarz wojenny • German Military Cemetery**

Von Norden: Aus Stettin kommend in Richtung Pyrzyce (E65) in Stare Czarnowo rechts nach Gryfino (Greifenhagen) abbiegen. In Glinna rechts zu dem Botanischen Garten abbiegen. Neben dem nächsten Forstgehöft befindet sich das Gelände.
Von Westen: Autobahn Berlin – Stettin, nach dem Grenzübergang Pomellen und der Oder-überquerung abfahren; die S3 weiterfahren bis zur Ausfahrt "Stare Czarnowo". In der Ortschaft Glinna links zum Botanischen Garten einbiegen.

In der Gemeinde Stare Czarnowo/Neumark (Ortsteil Glinna) bei Stettin erhielt der Volksbund neben einem Landschaftsschutzgebiet ein großes, leicht ansteigendes Gelände vom polnischen Staat und der Gemeinde Stare Czarnowo kostenfrei zur Verfügung gestellt.

Im Herbst 2000 friedeten deutsche und polnische Soldaten das Gelände mit einem Wildschutzaun ein und stellten gemeinsam ein großes Holzkreuz auf. Der Ausbau der Anlage erfolgte in den Jahren 2001 - 2003.

Diese Kriegsgräberstätte bietet Platz für rund 32 500 Gräber.

Der Volksbund hat bisher 21 604 Tote aus den Gebieten Danzig, Hinterpommern, Pommern und Westpreußen bestattet (Stand: Dezember 2013).

Die Namen der bisher identifizierten Toten sowie der Gefallenen, die zu den unbekannten Toten zählen, sind in große Granitstelen eingraviert.

Die im Jahr 2000 begonnenen Umbettungsarbeiten werden in den nächsten Jahren fortgesetzt.

Ein Rundweg erschließt die Anlage. Der Hauptweg führt vom Parkplatz an einem Informationsgebäude vorbei zum Hochkreuz. Im Eingangsgebäude liegt die Gesamtdokumentation aus, in der deutsche Soldaten namentlich erfasst sind, die im heutigen Polen gefallen, verstorben oder vermisst sind. Außerdem sind darin Zivilpersonen (soweit bekannt) verzeichnet, die in Folge von Kriegseinwirkung ums Leben gekommen sind.

Für zivile deutsche Kriegsopfer wurde ein gesondertes Grabfeld angelegt. Hier fanden auch die 2 116 Menschen, die in Marienburg/Malbork geborgen wurden, ihre letzte Ruhestätte.

Adresse:

Glinna - Stare Czarnowo
Lesniczowka Gliniec 1 (gegenüber der Försterei)
74-106 Stare Czarnowo Polen

Z północy:

Jadąc ze Szczecina w kierunku Pyrzyc (E65) skręcić w Starym Czarnowie w prawo na Gryfino (Greifenhagen). W Glinnej skręcić w prawo do Ogrodu Botanicznego. Teren cmentarza znajduje się obok najbliższej leśniczówki.

Z zachodu: za przejściem granicznym Kolbaskowo/

Pomellen oraz po przekroczeniu Odry zjechać z autostrady Berlin- Szczecin na S3; z S3 zjechać zjazdem na Stare Czarnowo. W miejscowości Glinna skręcić w lewo do Ogrodu Botanicznego.

W miejscowości Glinna, gmina Stare Czarnowo k/ Szczecina państwo polskie oraz Gmina Stare Czarnowo bezpłatnie udostępniło Volksbundowi duży, lekko wznoszący się teren w sąsiedztwie Parku Krajobrazowego.

Jesienią roku 2000 żołnierze niemieccy i polscy ogrodziły teren cmentarza drucianą siatką oraz ustawili drewniany krzyż centralny. Prace budowlane prowadzono w latach 2001 - 2003.

Na cmentarzu tym może zostać pochowanych docelowo 32 500 żołnierzy. Do tej pory pochowano 21 604 zmarłych z terenu województwa pomorskiego, zachodniopomorskiego, kujawsko-pomorskiego oraz wielkopolskiego (stan: grudzień 2013).

Nazwiska zmarłych, którzy zostali dotychczas zidentyfikowani oraz poległych, których zalicza się do nieznanego, umieszczone są na dużych stelach z granitu.

Prace ekshumacyjne rozpoczęte w roku 2000 będą kontynuowane w latach następnych.

Teren cmentarza otacza alejka, zaś aleja główna przebiegająca obok budynku informacyjnego prowadzi od parkingu aż do krzyża głównego.

Dla niemieckich cywilnych ofiar utworzono odrębną kwaterę. Miejsce swego ostatniego spoczynku znalazło na niej 2116 osób, których doczesne szczątki ekshumowano w Malborku.

From the north:

Coming from Stettin towards Pyrzycy (E65) in Stare Czarnowo turn to the right towards Gryfino (Greifenhagen). In Glinna turn to the right towards the botanical garden. The site is situated beside the next forestry house.

From the west: Motorway

Berlin – Stettin, take the next exit behind the border crossing point

Pomellen and after having crossed the Oder river; then route S3 towards Stare Czarnowo. Four kilometers away from Stare Czarnowo lies the village Glinna. In the village turn to the left towards the botanical garden.

In the community of Stare Czarnowo – Glinna (Neumark) near Stettin, the Polish State and the community of Stare Czarnowo have made available to the Volksbund a large, gently sloping plot of land free of charge.

In autumn 2000, German and Polish soldiers enclosed the land in a game fence and together they erected a large wooden cross. The facility was consolidated in the years 2001 - 2003.

This war graves cemetery offers space for up to about 32,500 graves. The Volksbund has up to now buried 21,604 dead from the regions of Danzig, eastern Pomerania, Pomerania and West Prussia (as at December, 2013).

Their names are all engraved in large granite stones.

The work of reburial which began in the year 2000 will be continued over the next few years.

A circular path encloses the cemetery. The main path leads from the parking area past an information building to the High Cross.

In the entrance building, the books containing the names of the German victims of the Second World War in Poland known so far are on display.

A separate cemetery was also established for the German civilian victims of the war. This is where the 2,116 dead recovered in Marienburg/Malborg found their last resting place.

Der Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge ...

Niemiecki Ludowy Związek Opieki nad Grobami Wojennymi (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge) ...

The German War Graves Commission ...

... sorgt für die deutschen Kriegsgräber hier und in fast 100 Ländern der Erde.

... opiekuje się niemieckimi grobami wojennymi w prawie 100 krajach świata.

... cares for the German war graves here and nearly 100 countries all over the world.

... hilft den Angehörigen bei der Klärung von Kriegsschicksalen und der Suche nach den Gräbern.

... pomaga krewnym i członkom rodzin w odkrywaniu losów wojennych i poszukiwaniu grobów.

... helps the next of kin in finding out about their relatives' fate and searches for their graves.

... arbeitet seit Öffnung der Grenzen Osteuropas im Jahre 1990 intensiv in diesen Ländern.

... od chwili otwarcia granic Europy Wschodniej w roku 1990 prowadzi intensywną działalność w tych krajach.

... works in the Eastern European countries since 1990 when the borders were opened.

... birgt die Kriegstoten undbettet sie auf zentrale Sammelfriedhöfe um.

... zapewnia pochówek poległym na wojnie i przenosi ich ciała na centralne cmentarze wojenne.

... finds the war dead and brings them to central cemeteries.

... tritt mit seiner Arbeit für die Verständigung und Aussöhnung mit den Gegnern von einst ein.

... przyczynia się swoją pracą do porozumienia i pojednania między niegdysiejszymi wrogami.

... advocates through its work understanding and reconciliation with former enemies.

- ... führt junge Menschen an die Kriegsgräber, damit sie die Folgen eines Krieges besser verstehen und erkennen, wie wichtig es ist, für den Frieden zu arbeiten.
- ... prowadzi młodych ludzi do grobów wojennych, aby ułatwić im zrozumienie skutków wojen i uświadomienie sobie wagi pracy na rzecz pokoju.
- ... leads young people to war graves in order to make them understand the terrible consequences of war such recognizing how important it is to work for peace.
- ... finanziert seine Arbeit fast ausschließlich aus den Beiträgen seiner Mitglieder und Spender. Er ist auch für Ihre Hilfe dankbar!
- ... finansuje swoją działalność prawie wyłącznie ze składek członkowskich i dotacji. I będzie wdzięczny za każdą pomoc!
- ... finances its work almost exclusively with contributions of its members and donors and would be very grateful for your help!

Spendenkonto / Konto dla wpłacających datki / Account:

**3 222 999
Commerzbank Kassel
BLZ: 520 400 21
IBAN DE23 5204 0021 0322 2999 00
BIC COBADEFF520**

**Volksbund Deutsche
Kriegsgräberfürsorge e. V.**

Sonnenallee 1
34266 Niestetal, Deutschland
Telefon: +49 (0)561 - 7009 - 0
Telefax: +49 (0)561 - 7009 - 221
Internet: www.volksbund.de
E-Mail: info@volksbund.de

